

Sveriges geologiska undersökning
att: squ@squ.se

Yttrande

Datum 2025-04-11
Klassificering 1.5.2
Dnr RAÄ-2025-751

Ert datum 2025-02-05
Ert dnr 324-3054-2024

Avdelning Kulturmiljöavdelningen
Enhet Landskapsutveckling

Yttrande gällande ansökan om tillstånd enligt lagen om (1966:314) kontinentalsockeln för att utlägga och bibehålla undervattenskablar på havsbotten för vindkraftsparken Vidar i Sveriges ekonomiska zon i norra Skagerrak

Ärendet

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har begärt Riksantikvarieämbetets yttrande om KonTiki Vind AB:s (nedan "bolaget") ansökan enligt 3 § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln om tillstånd till utläggande och bibehållande av det interna kabelnätverket för den planerade havsbaserade vindkraftsparken Vidar i norra Skagerrack.

Ansökan omfattar projektområdet för vindparken som ligger i norra Skagerrack, ca 25 km väster om Väderöarna. Projektområdet omfattar cirka 200 km² och är beläget inom Sveriges ekonomiska zon och i sin helhet inom angränsande zon. Havsdjupet varierar mellan ca 100–330 meter. Området finns angivet i ansökningens bilaga A.

Vindkraftparken omfattar högst 91 vindkraftverk på flytande fundament. Ansökan gäller tillstånd att utlägga och bibehålla internkabelnätverk inom hela parken. För flytande verk består internkabelnätverket av både statiska bottenförlagda kablar och dynamiska kablar. Internkabelnätverkets slutliga längd är oklar och beroende på utformning och val av el- eller vätgasproduktion. Bolaget uppskattar längden på det interna rör- och/eller kabelnätet till ca 350 km, varav ca 300 kan bli aktuellt för förläggning i havsbotten. Kablarna och rören kan förläggas i havsbotten genom spolning, plöjning eller med mekaniska skärverktyg. Alternativt kan rör och kablar läggas ovanpå havsbotten och täckas över med exempelvis sten eller betongmadrasser.

Riksantikvarieämbetet
Box 1114
621 22 Visby
Tel 08-5191 8000
E-post registrator@raa.se
www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Bankgiro 5052-3620

Kablarna kommer att förläggas på ett djup om ca 0–3 meter under havsbotten, till en dikesbredd upp till 3 meter. Vid nedläggning sker en kombination av metoder som plogning, spolning, samt olika typer av grävning.

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet ska bedöma om valet av verksamhetens lokalisering har skett genom att ett tillräckligt hänsynstagande har tagits till kulturmiljö enligt 2 kap. 6 § miljöbalken (1998:808). För att kunna göra bedömningen är det viktigt att det går att följa resonemang och resultat, samt vilka avvägningar som gjorts.

Kulturmiljö ingår i miljöbalkens miljöbegrepp och berör kulturmiljöer både över och under ytan. Kulturmiljölagen (1988:950) (KML) är tillämplig i angränsande zon. Riksantikvarieämbetet bedömer att alla frågor om påverkan på kulturmiljön, även de som också kommer att prövas enligt KML, ska bedömas även i detta tillståndsärende. Kulturlämningar enligt miljöbalken ingår i prövningens omfattning av påverkan på motstående allmänna intressen, som i detta ärende ska ske i prövningen om påverkan och hanteras enligt 2 kap. miljöbalken. Annars kommer inte rättskraften i tillståndet att omfatta påverkan på kulturmiljön eftersom frågan därmed inte har prövats (24 kap. 1 § miljöbalken).

I MKB, avsnitt 14.7, framgår att bolaget har låtit utföra geofysiska bottenundersökningar inom projektområdet bland annat för att undersöka förekomsten av eventuella lämningar. En arkeologisk etapp 1 utredning, där resultatet från den geofysiska undersökningen analyseras av en arkeolog, har initierats. Riksantikvarieämbetet noterar att en arkeologisk utredning steg 1 enligt KML, har genomförts (länsstyrelsens dnr 431-1153-2024). Den marinarknologiska rapporten redogör för en tydlig fartygslämning, två objekt som är troliga fartygslämningar och som kan vara äldre än 1850, samt fem objekt/anomalier av troligt antropogent ursprung, se [Rapport AU1 Vidar_LST godkänd 20240718.pdf](#)

För att klargöra den antikvariska statusen behövs en okulärbesiktning dvs. steg 2 eller ett tydligt åtagande i ansökan att samtliga dessa lämningar kommer att undantas från dels verksamhetsområdet som ansökan omfattar, dels möjlig påverkan från verksamheten.

Ansökans förslag till villkor 11 berör marinärkeologi *Om det finns risk för att marinärkeologiska lämningar skadas vid nedläggningsarbeten eller undersökningar ska verksamhetsutövaren i samråd med Länsstyrelsen i Västra Götalands län låta undersöka dessa innan arbetena påbörjas.*

Villkorsförslaget kommer att behöva kompletteras/revideras för att säkerställa ett tillräckligt hänsynstagande till marinärkeologi. För bedömning av villkoret anser Riksantikvarieämbetet att ansökan behöver kompletteras med en redogörelse för hur bolaget avser att bedöma när en risk finns för att marinärkeologiska lämningar påverkas, samt i vilka fall dialog med länsstyrelsen ska ske. Och vad samrådet ska leda till dvs. det behövs en möjlighet för länsstyrelsen att fatta beslut utifrån underlaget och samrådets genomförande. Beslutsrätten ska omfatta att begränsa verksamheten eller för sökanden att vidta ytterligare försiktighetsmått eller kompensationskrav.

Det finns inget angivet säkerhets-/eller skyddsavstånd i nuvarande villkorsförslag, vilket Riksantikvarieämbetet också anser ska ingå och att bolaget därmed behöver komplettera med dessa uppgifter.

Det finns inget generellt ställningstagande om säkerhets- eller skyddsavstånd, utan detta definieras bland annat av lämningens spridningsbild, påverkansområde vid anläggningsfasen, typ av botten, sedimentspridning och om strömmar beräknas förändras inom området på grund av vindkraftverkens fundament, ankarkablar och internkabelnätverk. Ett grundläggande hänsynskrav är att ett skyddsavstånd ska utgå från lämningarnas gräns, då spridningsbilden för fartygs-/båtlämningar varierar. Lämningarna är inte antikvariskt bedömda eller avgränsade i nuvarande marinärkeologiska rapport.

Behov av komplettering: Villkorsförslag 11. Bolaget behöver redogöra för sin definition och bedömning när de anser att det finns en risk finns för att marinärkeologiska lämningar påverkas, samt i vilka fall de avser att föra dialog med länsstyrelsen. I redogörelsen ska finnas ett resonemang kring säkerhets-/påverkansområde, samt nytt förslag till villkor 11. Och rätt för länsstyrelsen att besluta om detta när det behövs.

Riksantikvarieämbetet har framfört samma kompletteringsbehov i yttrande till Länsstyrelsen i Västra Götaland inför tillståndsprövning enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon (dnr RAÄ-2024-294).

Detta beslut har fattats av avdelningschefen Marja-Leena Pilvesmaa efter föredragning av utredaren Petra Stråkendal. Även enhetschefen Monica Juneheim har varit med om den slutliga handläggningen.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till: Länsstyrelsen i Västra Götalands län